

Par opazk o gledališki kritiki »Zvonovi«. Gosp. ocenjevatelj slovenskih dramatiških predstav v »Lj. Zv.« se je v zadnji številki tudi oziral na nekatere ugovore njegovim ocenam. Nasproti opazki v »Sl. N.«, da naj se te kritike ozirajo bolj na igro, nego na igralce, da naj ocenjajo drame same, njih tehniko, njih značaje, oziroma pri operah njih glasbo — češ, da s tem pridobe trajno vrednost, gosp. ocenjevatelj vprašuje: »Ali more to, kar se piše v »Zvonovem listku«, sploh računati na trajno vrednost?« — Po mojih mislih bi morale biti baš gledališke kritike v »Lj. Zv.« za nas veljavne, in sicer trajno veljavne, ne le od danes do jutri. Že sedanjim ocenam mora vsakdo priznati, da so pravične in večinoma tudi dobre in veljavne. Ako se pojavlja tu in tam kaka preporna ali napačna trditev, jo lahko opravičimo z naglico, s katero je bila morda pisana. Nikakor ne bi bilo težavno, da se o novih uprizoritvah ali o znamenitejših reprizah v prihodnje poroča obširneje in v navedenem smislu. To se povsem lahko stori tudi v sedanjem okvirju »Zvonovega« listka.

Take ocene (tu imamo v prvi vrsti v mislih dramo) bi bile velike vrednosti za občinstvo, ki bi se opozarjalo na marsikaj, kar bi se sicer pri predstavi lahko prezrlo; tako bi gledališke ocene izobraževale in vzgojevale. Saj imamo žalostne izkušnje, kako brezbrizna je še večina našega občinstva za našo dramatiko, in nekoliko se to lahko s tem razlaga, da tega prav ne more ceniti, česar dobro ne pozna. — Velike vrednosti pa bi bile te ocene tudi za igralce, ker bi jim služile v navodila in proučevanje.

Gotovo je to večjega pomena in trajnejše vrednosti, nego ako se naštevajo pohvalno ali grajalno uspehi posameznih igralcev in pevcev. To prepustimo dnevnikom; tam naj bode, ako že ni drugače mogoče, vse »divno in nepresežno«, saj tam se mora delati tudi reklama. — »Lj. Zv.« se dozda ni izrabljaj za take namene; pri vsej dobrohotnosti je bil pravičen in objektiv, in to je prvi pogoj, ako hoče vršiti svojo važno nalogo.

Da bi ocene v »Zvonu« ne smele računati na trajno veljavo, je povsem napak. Tudi Lessing svoje »Hamburške dramaturgije« ni pisal kot učene razprave, temveč kot prilične ocene, in vendar je še danes obdržala svojo veljavo. In priznani nemški kritiki imajo obče navado, da še čez leta zbirajo svoje kritične feljtone v posebne knjige. Tega gotovo ne bi storili, ako bi jim pripisovali samo vrednost za par dni.

V interesu stvari same ponavljam torej željo, ki sem jo odkril že v »Sl. N.«, ter upam, da se morda vendar uresniči.

Da je vprav »Lj. Zv.« — glasilo slovenske inteligencije — poklican, da vrši to važno dramaturško nalogo, o tem menda nihče ne dvomi. To je želeti tem bolj, ker se sicer pri nasčitajo tako čudne ocene bodisi iz ozkosrčnega, pristranskega, bodisi iz vse hvalečnega, reporterskega stališča — ker se pojavljajo tako — da rabimo najrahljši izraz — čudne zahteve, naj se odstavita od repertoarja »Prodana nevesta« in »Čarostrelec«, ki sta biseri operne literature sploh!

Severin.

† Ilija Okrugić Sremac. Dne 30. maja je umrl v Petrovaradinu tamošnji opat sv. Dimitrije Sremskega, konzistorijalni svetovalec in župnik mestne cerkve, hrvaški pesnik iz ilirske dobe, g. Ilija Okrugić v 71. letu svoje dobe. Pokojnik se je porodil v Sremskih Karlovcih. Bil je katoličan in Hrvat po rodu, ali je ljubil tudi srbstvo, in zato ga je že l. 1872. izbrala

Matica srbska za člana književnega odseka svojega. Nedavno ga je odlikoval knez Nikola črnogorski z redom Danilovim. Najbolj znani sta njegovi igri »Šokica« (tako se imenujejo katoličanke v Slavoniji) in »Sačurica in šubara« (košarica in kučma.). Zložil je tudi epsko pesem »Ivan Kapistran« in mnogo rodoljubnih pesmic, katerim je včasih sam zložil tudi napev.

Knjige »Matice hrvatske.« (Konec).

Najimenitnejša knjiga, katero je letos M. h. izdala, pa so

13. Hrvatske narodne pjesme. Odio I. Junačke pjesme. Knjiga prva. Uredili dr. Ivan Broz i dr. Stjepan Bosanac. Razen Rusov nima nobeno slovansko pleme absolutno in relativno toliko narodnega blaga, kakor Hrvatje in Srbi. Sila tega blaga je že zbranega in natisnjene. A veliki zakladi še počivajo v narodu in čakajo, da jih kdo vzdigne. Seveda, kar je najboljšega, to je že prebrano in na svetlo dano; ostala pa je še pored mnovega izbornega blaga neizmerna množina blaga srednje roke, ne računajoč vsakdanjega blaga manjše vrednosti. Pomisliti pa je tudi treba, da se pevska žila narodova še vedno ni posušila, kar odgo-varja prilikam tamošnjega narodnega življenja, čeprav napredujoča kultura nemilo hara tudi na tem zemljišču, posebno na severu in zapadu. —

Vvod popisuje, kako je nastala ideja, da se izdajo hrvaške narodne pesmi, ko je leta 1876. pokojni Mihovil Pavlinović odboru Matičinemu ponudil svoj rokopis narodnih pesmi, zbranih po Dalmaciji, Bosni in Hercegovini. Kmalu potem je dobila Matica tudi druge zbirke v svojo last ter izdala l. 1877. poziv za zbiranje narodnih pesmi z napotkom, kako je pesmi beležiti. Temu pozivu se je odzvalo do 150 zbirateljcev; med njimi je bilo 11 muhamedovskih pevcev, katere je M. h. pridobila za svoje podjetje ter tako nabrala mnogo tisoč pesmi. Te pesmi je M. h. sklenila izdati v dvojno svrho: podati narodu hrvaškemu lepo knjigo (t. j. ne samo vnanje lepo knjigo, nego knjigo leposlovne vsebine), s katero pa se bode mogel okoriščati tudi učen svet. Izbrala je samo iz svojih rokopisnih zbornikov najboljše pesmi brez takih, kjer bi se moglo sumnjati, da niso čisto narodne; poleg njih so našle mesta samo še take inačice že tiskanih pesmi, ki so zbok kakega vzroka koli vredne, da se natisnejo. Druge pesmi in varijante pa so v dodatku ali cele, ali deloma, ali pa le sumarno v prozi natisnjene. Izdanje ima biti kritično. — Delo je začel najprej leta 1888. dr. Ivan Broz, ali ta je l. 1893. med delom umrl. Za njim je moral njegov naslednik, dr. Bosanac, delo povsem z nova početi ter je priredil letos prvo knjigo junaških pesmi, nabranih od 83 zbirateljcev iz vseh krajev, kjer žive Hrvatje in Srbi, brez razlike vere in dialekta. — Vse pesmi se bodo objavile v treh delih, ki bodo obsegali junaške, ženske in muhamedovske pesmi. Prva knjiga prvega dela šteje 82 junaških pesmi. V »dodatku« pa so zabeležene varijante teh pesmi ali cele, ali v izvadku, ali v prozi, kakor so jih zapisali različni nabiralci v različnih krajih (str. 467—600). Na koncu je pridejan popis zbornikov in nabiralcev, katerih pesmi so v tej knjigi natisnjene, in slednjič popis mest in krajev (132), iz katerih so pesmi. —

Kakor je iz te kratke ocene razvidno, je podala »Matica hrvatska« svojim članom množino odbranega in zanimivega leposlovnega in poljudno-znanstvenega berila (skoro 153 pol m. 8^a. za 3 gld. članovine in 73⁵ pole